

Watersysteemanalyse laatste loodjes...en hoe verder?

BKAL

17 november 2022

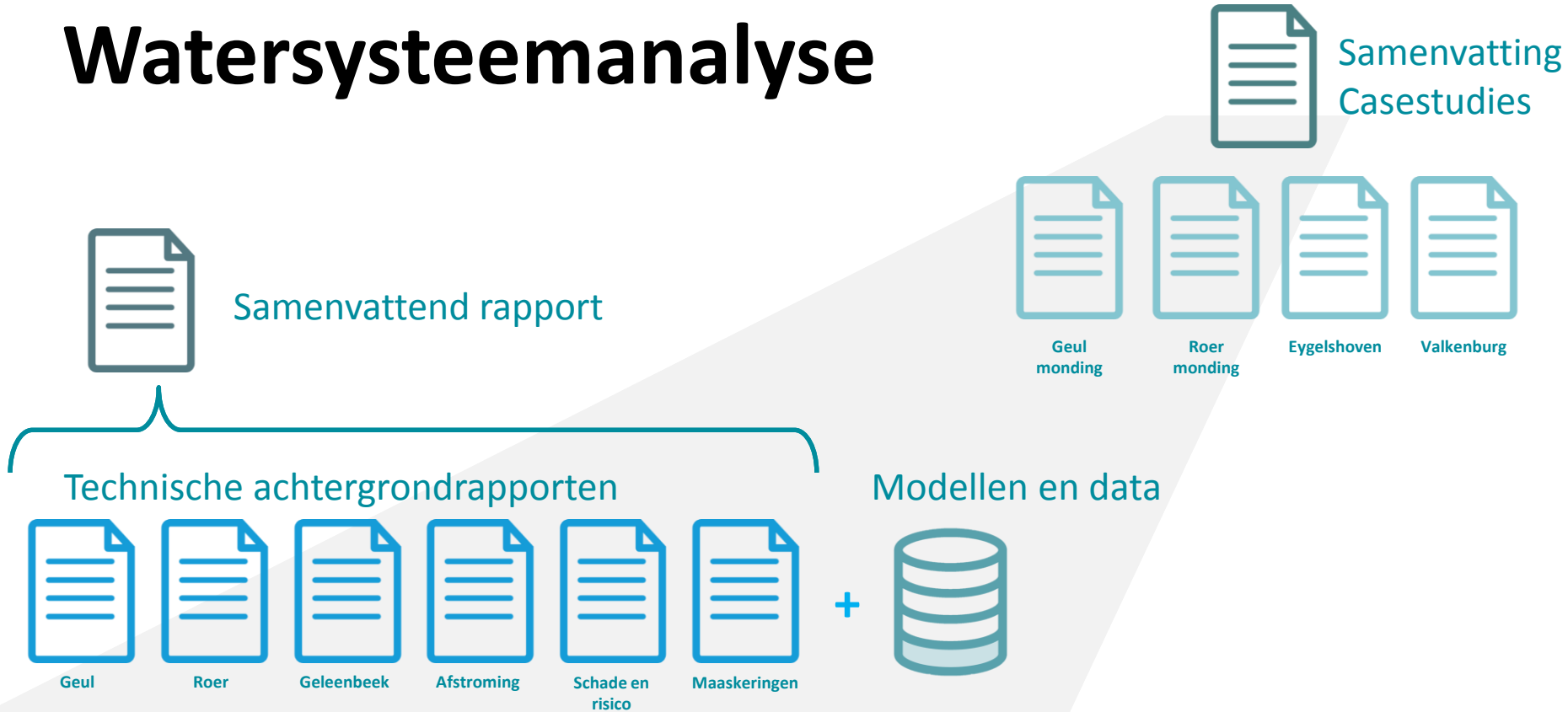

waterschap
limburg

Waarom een watersysteemanalyse

- Leren van 2021
- Daar **waar het gebeurd** is en leren voor heel Limburg
- **Analyse:** wat is er gebeurd? Wat zegt dat over systeem?
- Je kunt pas goede maatregelen treffen als je weet **wat en waar het werkt**
- Inzichten en **onderbouwingen** maatregelpakketten
- Basis voor **korte termijn** acties (laaghangend fruit)

Watersysteemanalyse

Opzet watersysteemanalyse (Fase 2)

Modelstudie Geul, Geleenbeek en Roer

- modellen op orde > reproduceren situatie van juli 2021
- modelberekeningen 1/25, 1/100, juli 2021
- waterafvoeren, kaarten met maximale overstromingsdieptes, stroomsnelheden
- vijf **typen** maatregelen
- **NIET** maatregelpakket korte termijn uitvoering of ontwerpstudie lokale maatregelen
- basis vervolg maatregelen en locaties (pijl 1 WRL)

Oppervlakkige afstroming deelstroomgebied Strabeek en Ransdaal

- sponswerking
- Impact landgebruik

Waterkeringen Maas

- Locaties **incidenten** juli 2021
- Op verwachte locaties (wettelijk beoordelingsinstrumentarium)

Schade- en risicokaarten

- Beelden **verwachte schade** tijdens hoogwater juli 2021 en andere typen buien
- Inzicht meest **risicovolle plekken** en baten van mogelijke maatregelen.

1. Vasthouden: vergroting infiltratiecapaciteit met 5 en 10 mm/dag

1/25

1/100

Juli 21

2. Bergen: Natuurlijk (Ruimte voor de beek) door ophogen beekbodem

1/25

1/100

Juli 21

3. Bergen: civieltechnisch (damconstructies)

1/25

1/100

Juli 21

4. Afvoeren: hydraulische knelpunten verruimen

1/25

1/100

Juli 21

5. Beschermen: dijken/kades rond wonen en werken

1/25

1/100

Juli 21

Inzichten omstandigheden

- Het functioneren van het systeem is erg afhankelijk van **duur** en **intensiteit** van de neerslag...
- ... en de periode in aanloop daarvan (nat/droog) hydrologische **voorgeschiedenis**.
- Juli 2021 was bijzonder in **extremiteit** (seizoen, samenvallen van gebeurtenissen, inrichting systeem)...
- ... maar dit is wat **klimaatverandering** ons gaat brengen (kans herhaling toekomst groter)
- In het systeem wordt nu reeds veel water **geborgen** (plateaus, beekdalen en diepe ondergrond): van de neerslag is **60-70%** van de gevallen **niet direct tot afvoer** gekomen.
- Van belang om te **behouden** en **uitbreiden**.
- Veel water afkomstig uit het **buitenland** 60-70%.
- Door klimaatverandering kan een bui zoals gevallen in juli 2021 **vaker** gaan **voorkomen**.
- De 1:500 van nu kan de 1:100 in tweede helft deze eeuw worden. Rekening houden met **risico perceptie**.
- **Alert** zijn op veranderend klimaat.

Inzichten Maatregelen

Watersysteem

- Alle 5 type maatregelen hebben (lokaal) een **waterstand verlagend effect** maar de effectiviteit is **sterk afhankelijk** van de locatie (en stroomgebied).
- Van de onderzochte maatregelen is er **niet één type maatregel** die de wateroverlast van juli 2021 in zijn geheel oplost.
- Voor extreme neerslag events zijn **verschillende type maatregelen nodig** door het gehele watersysteem.

Normen

- Beschermen tegen de huidige norm van T=100 vergt **heel veel ruimte** en geld.
- Veel verschillende omstandigheden. Onderbouwing om meer met risico's te gaan normeren.

Gevolgbeperking

- Er is **geen absolute bescherming** tegen wateroverlast (systeem is nu ingericht tot een bepaald niveau).
- Goede monitoring en 'early warning', waterbewustzijn en zelfredzaamheid zijn daarom belangrijk.
- Het **economische schadegevaar** (kans en kenmerken overstroming) in Zuid-Limburgse beekdalen is vergelijkbaar met dat in het rivierengebied en laag Nederland. Basis voor **Water en Bodem** sturend in ruimtelijk beleid.

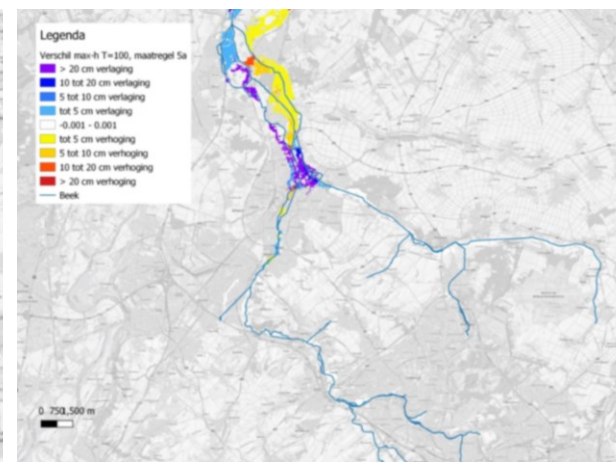
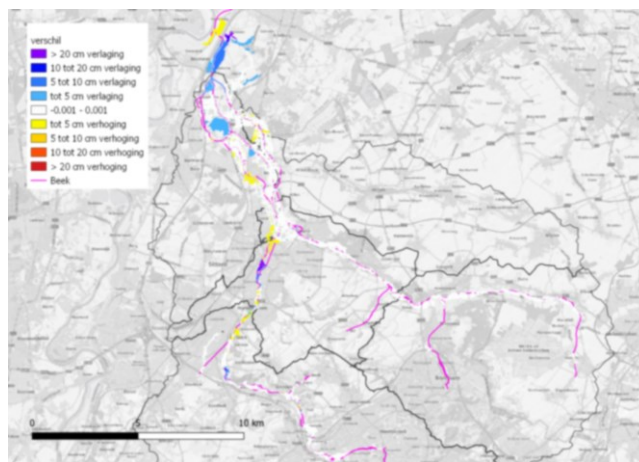
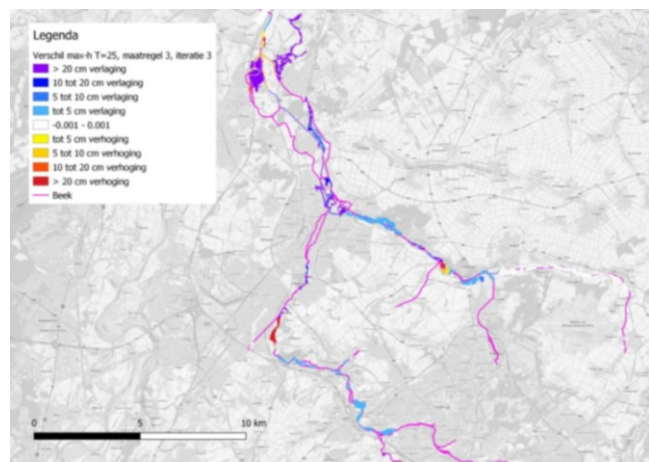
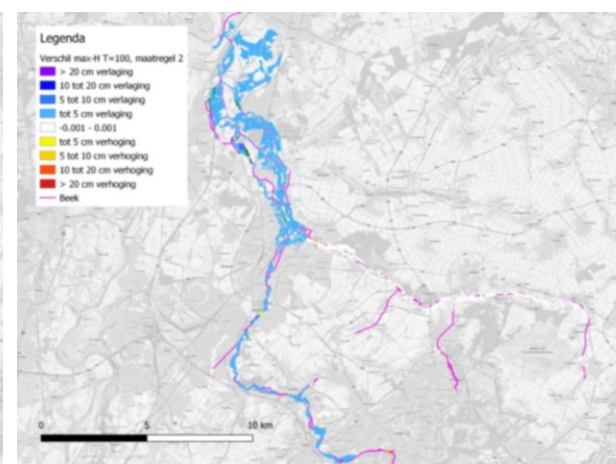
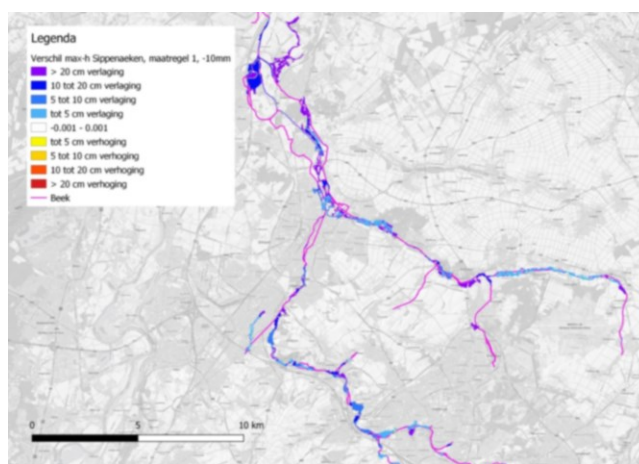
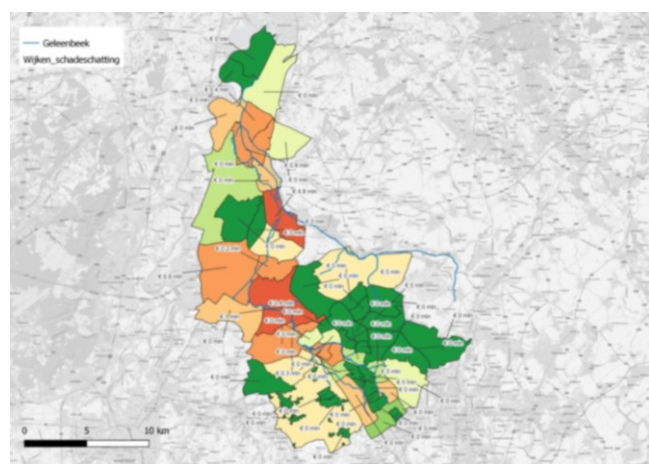
Doorkijk

- Er zijn **kansrijke maatregelen**, die op relatief **korte termijn verder verkend** kunnen worden (lokaal oplossen knelpunten, extra regenwaterbuffers en waterbergingsgebieden in beekdalen, dijkje Bunde, vuilvang sifon Geul, ...).
- Verder **uitwerken in maatregelpakketten** daarmee denken in samenhang en met de omgeving (binnen WRL).

Categorie	Vasthouden (stedelijk en landelijk gebied)	Natuurlijk bergen (beekbodem verhogen, oever verruwen)	Civiel-technisch bergen (dwarsdammen)	Knelpunten verruimen	Beschermen met kades
Locatie	Gebiedsbreed, plateaus en hellingen	Haarvaten	Landelijk gebied langs beek, bovenstrooms van stad	Knelpunten die veel schade veroorzaken	Rond woonkernen, als andere maatregelen niet mogelijk zijn én afwenteling niet meer schade veroorzaakt

Resultaten per deelonderzoek

Modelstudie Geul, Geleenbeek en Roer

Vasthouden

- **Sponswerking** heeft grote invloed gehad in alle bovenstroomse gebieden Geul/Geleenbeek. Huidige sponswerking heeft al bijgedragen aan voorkomen van nóg meer schade.
- Er is nog veel te **winnen**, maar ook veel te **verliezen**. In het stedelijk gebied én in verandering landgebruik/landbewerking. Vol = vol
- De **stuwmeren** het stroomgebied van de Roer in Duitsland hebben sterk bijgedragen aan **afvlakking** van de afvoerpiek van de Roer.
- Door zomer was er veel begroeiing op akkers en in beekdalen. Ten opzichte van wintersituatie **meer water** is **vastgehouden** en de afvoer in de beek vertraagd. Hierdoor is er minder water tot afstroming gekomen en is piek van de afvoer afgevlakt. Bui in winter veroorzaakt hogere afvoeren.

Bergen

- Civieltechnische berging bovenstrooms van kernen. In de beekdalen zijn **zeer effectief** in Geleenbeek en Geul.

Afvoeren

- Oplossen lokale hydraulische knelpunten (m.n. bruggen) werkt: zeer gerichte aanpak nodig (risico afwenteling).

Beschermen

- Biedt **lokale** oplossing. Niet grootschalig toepassen i.v.m. verlies waterberging, noopt tot **maatwerk aanpak** (risico afwenteling).

Oppervlakkige afstroming deelstroomgebied Strabeek en Ransdaal (Geul)

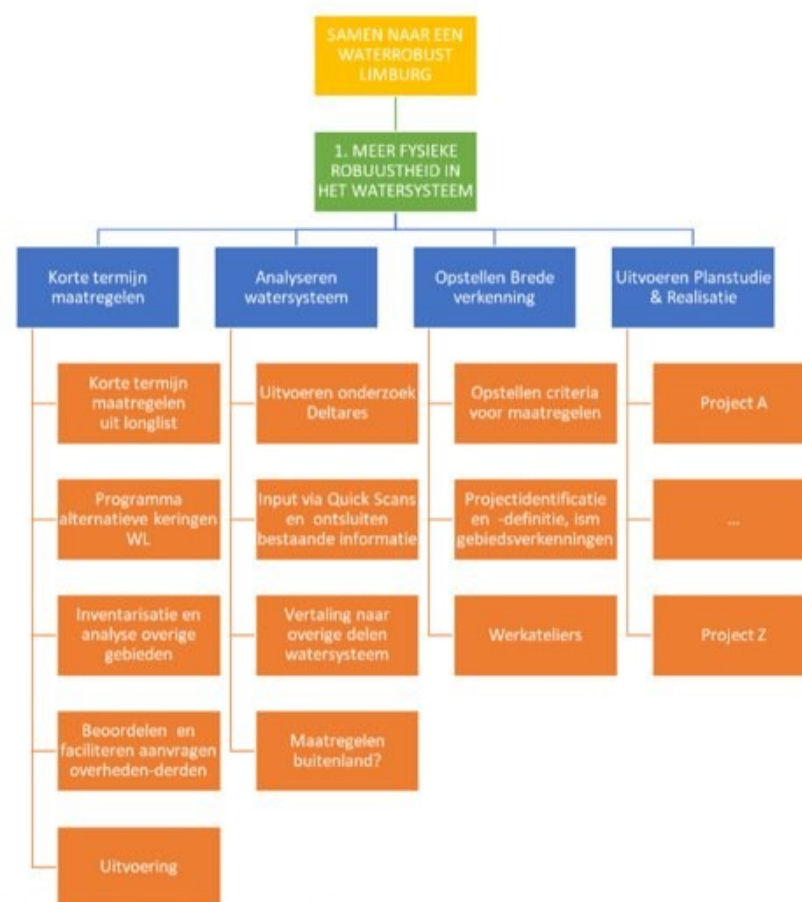
- Bestaande **regenwaterbuffers** dragen bij aan vermindering piekdebiet.
- Water dat tot afstroming komt, komt voornamelijk uit **bebouwd gebied**.
- Van kaal **akkerland** stroomt meer water af dan van duurzame landbouw en grasland.

Afronding en vervolg

- Sinds de zomer modellen/berekeningen gemaakt, nu analyse en opstellen rapporten
  - 31 december **oplevering**
  - Starten met scenario's middels gebiedsuitwerking en korte termijn acties
  - Vóór afronding technische toelichting ambtelijk, meenemen op inhoud
  - Aanhaken op relevante bestuurlijke discussies (bv. motie in PS en behandeling op 13 januari)
  - In januari starten met communicatie **externe publiek/media**
  - Al gestart met **overdragen** inzichten aan programma WRL
-
- **Uitwerking en vervolg binnen context WRL (dat zijn jullie allemaal!)**

Aan de slag

Figuur 3-3 Inspanningen en activiteiten onder pijler 1